

både hende og ham selv. Det er derfor, at de tilslørede kvinder i den grad tiltrækker sig de muslimske mænds opmærksomhed. Hendes tilsløring forbindes med den stærke, indre sammenhæng mellem moderen og sønnen, som næredes af lugten af moderens slør i den tidlige barndom, og som kaster en skygge af begær, skam og incest over den eftertragtede kvinde“ (s. 14f.).

Franske muslimske kvinder, som vælger at anvende sløret, beskrives og fortolkes på en lidt anden måde. „I deres holdninger finder man hos mange af dem en slags dobbelt perversitet. I Frankrig er det at bære slør ikke en måde at gøre sig anonym på, men snarere en måde at tiltrække sig andres blikke på – det er et udtryk for et ønske om at blive set. Det er en form for ekshibitionisme eller provokation“ (s. 21f.). Det er åbenbart ikke udelukkende på deres slør, at disse kvinder er genkendelige: „Man ser dem engang imellem på gaden eller i metroen. Man kan altid kende dem på lang afstand. Deres kropsholdning og deres blik udtrykker beslutsomhed grænsende til aggressivitet ...“ (s. 20).

Jeg har citeret en række af disse svulstigheder for at forberede (læs: advare) læseren på, hvad der gemmer sig bag omslagets yndefulde pigeportræt. Jeg havde store vanskeligheder ved at læse pjecen, endsige anmelde den. Men som sagt: Smag og behag er forskellig. Eksempelvis vil velfærdsministeren måske glæde sig over at få pjecen i hænde.

*Lotte Bøggild
Ekstern lektor
Roskilde Universitetscenter*

Kiran Desai: Det tabte land. København: Aschehoug 2007. 429 sider. ISBN 978-87-11-31255-1 (hb). Pris: 279 kr.

Kiran Desai, ung indisk forfatter, der bor i Amerika, men er opvokset i Indien, fik i 2006 Booker-prisen for sin anden roman *Det tabte land*. Til trods for den store ære syntes hun selv, at det var noget ironisk. „Jeg ville ikke have et flag rejst over den [bogen],“ siger hun, „fordi den handler netop om, hvordan dét ikke fører nogen steder hen, og så har Booker prisen netop et sådant flag hængende over sig: imperiets flag.“ Booker-prisen har rødder i firmaet Booker-McConnell, der blandt andet har tjent sine penge på sukkerindustrien i Guyana, med aner tilbage til slaveriet. Så hun har ret. Men samtidig er der en højere retfærdighed i, at hun har fået prisen. Hendes roman handler netop om det britiske imperiums fortsatte magt i en nutidig verden, hvor multikulturalisme er et smart modeord, der bringer tankerne hen på jetsettere i en spændende verden af eksotisk forskellighed. Hendes roman punkterer denne forestilling, netop ved at demonstrere ikke blot eksilets ensomhed, men imperiets arv i form af en fortsat dragning mod imperiale centre (New York og London) og deres både økonomiske og intellektuelle magt.

Romanens to hovedpersoner, kokkens søn Biju og den pensionerede dommer, drager begge ud mod den forjættede vestlige verden og vender hjem igen til Indien. De er begge totalt fremmedgjorte og ensomme i deres eksil, men de vender hjem med vidt forskellige svar på det helvede, de har gennemgået. Dommeren tager som helt ung, stadig under imperiet, til England på et studiestipendium, og hans isolation i et racistisk England er så ekstrem, at hans sjæl tager skade, og alligevel vender han hjem fremmedgjort fra sin baggrund, som den i litteraturen velkendte anglofile inder, der stiler mod en (ofte parodieret) engelsk levestil og foragter alt indisk, i eksil i sit eget land. Figuren er måske nok velkendt, og ofte latterliggjort, men her er den indesluttet i en så isnende ensomhed og kulde, at latteren stivner. Dommeren, der er pensioneret, bor i et gammelt koloniale hus i Kalimpong, spiller skak med sig selv, elsker sin hund og skælder ud på sin kok. Verden interesserer ham ikke. Den emotionelle dybfrost er bedst beskrevet i forholdet mellem ham og den kvinde, han blev gift med, måneden inden han drog af sted, og som stadig var den traditionelle indiske hustru, da han mange år senere vendte hjem som den anglo-indiske prestigefyldte gentleman. Hans foragt udmøntede sig i en hævnagtig seksualitet, der slog over i vold. Både hans og konens emotionelle reaktioner er beskrevet på en måde, så man ikke blot forstår, men føler deres håbløse famlen i blinde efter noget, de ikke forstår, en enkelhed, der er blevet frataget dem i den kompleksitet, der her kun er negativ, fordi de ikke kan gennemskue den eller handle på den. Han sender hende tilbage til hendes familie, hvor hun føder en datter, lever et ydmygende liv som enlig kvinde, forsørget af familien, og ender med 'uheldigvis' at blive brændt ihjel ved et uheld i køkkenet. Anglofile fordomme og indisk tradition er en eksplosiv blanding!

Romanens anden hovedperson, kokkens søn Biju, lander som illegal immigrant i New York, hvor han lever af at arbejde i restauranter for næsten ingen løn og uden nogen rettigheder. Romanen tegner et broget og realistisk billede af New Yorks underverden, ikke den kriminelle, men de illegale og groft udnyttede indvandreres verden, en verden af etniske restauranter og cafeer med en flydende befolkning, der er på flugt fra myndighederne, arbejder 15 timer i døgnet og sover i restauranten, i Bijus tilfælde på et bord, indhyllet i en dug. Tilpasningsevne eller, med et forslidt ord, forandringsparathed, er nøglen til succes i denne forgård til Dantes helvede, og Biju har den ikke. Han er fast forankret i sin hinduistiske tradition, og et job i en steakrestaurant forstærker hans tro, ligesom hans foragt for sorte og mistro mod muslimer også forstærkes af det tvungne samarbejde med disse grupper. Han får en ven fra Zanzibar, som har de egenskaber, der skal til, for at få succes, som består af opnåelsen af Det Grønne Kort, legitimisering. Men selv denne beundring rykker ikke på Bijus mentale *mindset*. Han formår ikke forandringen, han vender hjem uden at vide, hvad de gader hedder, hvor han

har arbejdet, eller hvor New York egentlig ligger. Han leder efter det velkendte, som ikke udfordrer ham, og han modtages med åbne arme af kokken, hans far, til trods for at han vender tomhændet hjem fra Vestens slaraffenland.

Romanens indiske univers i det smukke Kalimpong omgivet af bjerge er befolket af en overklasse af anglofile indere og englændere i eksil, og deres samfund, uden for det indiske, beskrives ironisk/kærligt som en måde at leve på, der ofrer store dele af især den emotionelle side af livet for at opretholde en status, hvis centrum ligger mange tusind kilometer borte, i England. Centralt i denne del af fortællingen står en spirende kærlighedsaffære mellem dommerens barnebarn, der som forældreløs bor hos ham og opdrages af kokken, og hendes lokale fysiklærer, en ung student, der kommer til huset for at undervise hende. Den er beskrevet varmt og intenst, som en lille blomst i et ørkenlandskab, men samtidig med en indbygget viden om, at den er dømt til undergang. Og undergang bliver tekstens ironiske dobbeltbudskab. Det spinkle samfund af personer i indre eksil, der klynger sig til de bratte bjergsider beskrives først som imperiets og det multikulturelle samfunds ofre, og som læser lider og forstår man. Men dette mentale læserståsted bliver brat revet væk under ens fødder i den sidste del af bogen, hvor gorkhaernes nationale befrielsesfront (GNLF) starter et oprør i et forsøg på at løsrive området og skabe en selvstændig, nepalesisktalende gorkhastat. Forløbet er historisk korrekt og beskriver et oprør, der kulminerede i 1985-86 og blev afsluttet i 1988 med et kompromis efter gorkhaernes nederlag.

I romanen er denne kamp et dyk ned i et kaos, hvor al menneskelighed hører op, og hvor mord og tortur på tilfældige bliver dagsordenen, og overlevelse handler om at besidde våben eller kunne bestikke nogen, der gør. Symbolsk er det første, der splintres, den spirende kærlighedsaffære, da han bliver grebet af uafhængighedsbevægelsens kampiver og angiver dommeren som ejer af et våben, som de kan stjæle. Pludselig repræsenterer alle de skrøbelige og skæve individer, som vi har lært at kende, og hvis identitet hviler på lurfødder, et om ikke værdigt, så dog muligt liv, på baggrund af det totale sammenbrud. De er sat sammen af spyt, men de hænger sammen. Den medlidende læser mærker pludselig, at der er noget, der kan ødelægges i det øjeblik, hvor det trues og faktisk ødelægges. Migrationens og dermed multikulturalismens mange overlevelsesmodeller er i denne roman ikke succeshistorier, men de er mulige. Personerne er måske sårede, men de er levende og handlende sårede. På forunderlig måde bliver bogen livsbekræftende, samtidig med at den prikker hul i multikulturalismens eufori.

*Kirsten Holst Petersen
Lektor i engelsk og på Kultur- og Sprogødestudier
Roskilde Universitetscenter*